

แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการ
บริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF QUALITY ASSURANCE
MANAGEMENT WITHIN EDUCATIONL INSTITUTIONS
ADMINISTRATIVE ANDMANAGEMENT PROCESSES THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREAOFFICE BURIRAM

¹นวรรตน์ ปักการะเน, ²วีระพงษ์ เทียมวงศ์ และ ³ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์

¹Nawarat Pakkarane, ²Weerapong Thiemwong and ³Thanasak Siripunyanan

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ประเทศไทย

College of Asian Scholars, Thailand

¹Plapoo2009@gmail.com

Received : January 14, 2024; Revised : March 27, 2025; Accepted : April 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้านการมีระบบบริหาร

¹นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²อาจารย์, ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³อาจารย์, ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

จัดการคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ด้านการ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ตามลำดับและสภาพที่พึงประสงค์ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา และด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและ การจัดการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 6 ด้าน 18 แนวทางมีความ เหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the current situation desirable condition and the necessary needs of quality assurance administration within educational institutions. Administrative and management processes under the Secondary Educational Service Area Office Buriram and 2) to study the development of quality assurance administration within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, The results were as follows :1. The current state of quality assurance administration within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, overall and each aspect had a high average level. The aspect with the highest average value was the aspect of academic development that emphasized the quality of

learners in all aspects according to the curriculum, institutes and all target groups. The desirable condition of quality assurance administration within educational institutions. Administrative and management processes Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram overall and each aspect had the highest average level is the organization of information technology systems to support management and learning management. As for the needs and requirements of quality assurance administration within educational institutes in terms of administration and management, under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, in order of descending order, namely, the organization of information technology systems to support management and learning management. The development of teachers and personnel to have professional expertise. The arrangement of physical and social environments conducive to quality learning management. terms of having a quality management system for educational institutions goal-oriented Clear vision and mission and the implementation of academic development that emphasizes the quality of all-round learners according to the curriculum, institutes and all target groups, respectively. 2. Guidelines for the development of quality assurance administration within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, there are 6 aspects, 18 approaches that are appropriate, possibility To be used as a guideline for the development of quality assurance management within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram was at the highest level in all aspects.

Keywords : Academic Administration, School Administrators, The Office of Under the Secondary Educational Service Area Office Buriram

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่าง เป็นสุขในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและ

สังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน และสามารถทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก โดยธำรงรักษาซึ่งความเป็นชาติไทย ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และศักยภาพความสามารถของประชาชนชาวไทย ให้มีทักษะมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศในอนาคต ภายใต้การเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถผ่านพ้นอุปสรรคปัญหาของประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาสู่ประเทศที่พัฒนา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เมื่อให้ความสำคัญการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ จำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องมีการควบคุมคุณภาพ มีกลไกรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและคงไว้ซึ่งมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากปัญหาของการศึกษาไทยที่สะสมมานาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความแตกต่างของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท ปัญหาการ รวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง แม้กระทั่งการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา แต่ก็มีการบริหารและการจัดการที่ขาดความรับผิดชอบต่อผู้เรียน มุ่งผลิตในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพและผลิดกำลังคนไม่สนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ผู้สำเร็จการศึกษาขาดทักษะการคิดวิเคราะห์การใช้เหตุผล และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และสมรรถนะในการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อผลิตภัณ์ของกำลังแรงงานภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ดังนั้นการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลพัฒนาตนเอง ในทุก ๆ ด้าน (พัชรา จิตราแจ้ง, 2546) คุณลักษณะการศึกษาด้านการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาตนเองและปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมไทยและมีนิสัยรัก การอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามความต้องการซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนและสถานที่ตั้ง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะนอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้

ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ หรือพิจารณาขึ้นมาใหม่ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้คุณลักษณะการศึกษาเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการผ่านช่วงชั้นที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และวางเป้าหมายไว้ (กรมวิชาการ, 2546 อ้างถึงใน สุภาพร โรจนเดชากุล, 2566)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ปรับกระบวนการทัศน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา (evaluation and development) บนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์ และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายคือมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (มยุรี วรรณธรณ, 2563)

จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) การบริหารงานประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา 3) ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 4) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ 6) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหาร ซึ่งในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมทั้งระบบบริหารจัดการคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและงานวิชาการจะสะท้อนผู้เรียนมีความรู้ความสามารถส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนรอบด้าน การพัฒนาครูและบุคลากรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญใน

การช่วยจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จัดสภาพแวดล้อมและบริการที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตลอดจนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ วิชุดา บุญมี (2561) กล่าวว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการดำเนินงานแนวทาง วิธีการที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อมโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา และ ศุภชัย นาทะพันธ์ (2556) การบริหารระบบการประกันคุณภาพในแต่ละช่วงเวลา ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทาง ขอบเขตและเส้นทางในอนาคตขององค์กรให้บรรลุผล กระบวนการบริหารและการจัดการจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ (2566) ได้สรุปสภาพและปัญหาการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลคะแนนทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือโอเน็ต (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2564 - 2566) ซึ่งจัดการทดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนลดลง อีกทั้งพบว่าโรงเรียนยังไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบ บุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ได้นำผลไปใช้ในการวางแผนบริหารหรือพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาและยังพบว่า ครู บุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจและในระบบการประกันคุณภาพโดยเฉพาะด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และการกำหนดระดับคุณภาพตามตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐานยังไม่สอดคล้องกัน จากการศึกษางานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563) กล่าวว่า ความสำเร็จในการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาก็คือ ดำเนินการโดยให้ผู้มีเกี่ยวข้องทั้งภายในและองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเพื่อสะท้อนปัญหาและหาวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเป็น ผู้ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน ดังเช่น Patricia (1994) พบว่า ระบบการประกันคุณภาพในประเทศเยอรมันการจัดการศึกษาหรือการ

บริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในแต่ละสถานศึกษามีปัจจัยแตกต่างกันผลการปฏิบัติงานจึงแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่ต้องมีความรู้ความสามารถ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาเทคนิคในการบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและได้มาตรฐานสูงขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เพื่อที่จะนำไปผลการวิจัยที่ได้นำไปใช้เป็นข้อมูลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาใน การวางแผนบริหารและจัดการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานต่อไป

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเชื่อมั่น ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเป็น ผู้ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และการทำงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผลการวิจัยที่ได้นำไปใช้เป็นข้อมูลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ด้านกระบวนการบริหารและ การจัดการและเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาในการวางแผนบริหารและจัดการงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษาจำนวน 66 โรงเรียน ประชากรจำนวน 3,300 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษาจำนวน 66 โรงเรียน จำนวน 344 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยกำหนดองค์ประกอบในการวิจัย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน เป็นดังนี้

สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียน รอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.48) ด้านการมีระบบบริหาร จัดการคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.58) ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และ พันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.51) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.03$, S.D.=0.68) ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.63) และด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.59) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.94$, S.D.= 0.27) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ สังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.90$, S.D.= 0.32) พัฒนาครูและบุคลากรให้มี ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.34) ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพ ผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.34) ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.39) และด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.41) ตามลำดับ

การประเมินความต้องการจำเป็น ของแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI=0.202) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI=0.233) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI = 0.223) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI = 0.216) ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI = 0.181) ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI = 0.180) และด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด (PNI = 0.180)

2. แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 6 ด้าน 18 แนวทางมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผล

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ส่วนความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมี คุณภาพ ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนและด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตาม หลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ได้แนวทางจำนวน 18 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดย

เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้

2.1 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ส่งต่อข้อมูลได้ง่าย ลดการใช้กระดาษและมีระบบ internet พร้อมใช้งาน 2) สำรวจความต้องการและสนับสนุนจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีให้พร้อมใช้งาน และ 3) พัฒนาครูให้มีความรู้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการบริหารจัดการห้องเรียนของครู

2.2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาครูให้มีความรู้ในการดำเนินงานวิจัย การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ และการจัดทำรายงานการวิจัยโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีคณะที่ปรึกษาการทำวิจัยของครูในสถานศึกษา โดยมีคณะทำงานเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นผู้คอยกำกับติดตามและให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียน การสอนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน 2) ส่งเสริมพัฒนาครู ให้มีความรู้ในการจัดทำสื่อหรือนวัตกรรม ทำบันทึกข้อตกลงร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา มีการจัดประกวดสื่อ นวัตกรรม เพื่อกระตุ้นสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และ 3) การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของครู โดยการสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของแต่ละบุคคล

2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนอย่างมี คุณภาพ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดบริการสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้ ครูใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอนและมีการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครู บุคลากร และนักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ 2) ให้ครูออกแบบแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ รายวิชาที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดค่ายวิชาการ และ 3) มีการจัดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดตั้งผู้ดูแลคอยให้คำแนะนำในการใช้งานและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับ Digital literacy ให้ทุกห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และมีห้องสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่มีความทันสมัยพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

2.4 ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ครูมีส่วนร่วมสะท้อนความสำเร็จการดำเนินงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมการจัดแสดงผลงาน เพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ครูสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาการใช้ นวัตกรรมจัดการศึกษา จัดระบบและบริการสื่อหรือนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการจัด การเรียนการสอน จัดให้มีสื่อหรือนวัตกรรมสำเร็จรูปทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ และ 3) ครูมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.5 ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ครูปรับวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของ สถานศึกษา สร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงคุณภาพนักเรียนร่วมกันและความเป็น วัฒนธรรมองค์กร มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและส่งเสริมการจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน โครงการและกิจกรรมต่าง 2) การ บริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาวิเคราะห์ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล ต้นสังกัดบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาไปสู่แผนปฏิบัติการ

2.6 ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตาม หลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย มี 3 แนวทางได้แก่ 1) ครูและบุคลากรมีส่วนร่วม ประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษา 2) ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมนำผลการประเมิน หลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และ 3) ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ หลากหลาย จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียน การสอนระหว่างครูในโรงเรียนและโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่าย จัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนกิจกรรมที่หลากหลายภายใน โรงเรียนและโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ได้ทราบแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการ บริหารและการจัดการ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีการวางแผนนโยบาย ที่ครอบคลุม ทุกงาน ดำเนินงานเพื่อนำพาให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จสนองต่อการแข่งขันและทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้ และแนวทางสำหรับผู้บริหารดำเนินงานตามระบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อเตรียมการรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559, 11 ตุลาคม). *ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชุดา บุญมี. (2561). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภชัย นาทะพันธ์. (2556). *การควบคุมคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุภาพร โจรนเดชากุล. (2566). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3*. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

